מכאן אמרו וכו' ברשות הרבים ספיקו טהור. בפ"ק דשמיטת חולין (דף ט:) ובפרק אין מעמידין (ע"ז דף נז:) אמר דספק טומאה ברשות הרבים הלכתא גמירי לה מסוטה דמשמע דדוקא במקום סתירה טמא אבל שלא במקום סתירה גמירי דטהור ולאי הוא ותימה למאי איצטריך הלכתא לימא העמד טהור על חזקתו ואימור לא נטמא והכי אמר בהדיא נמי ברים מסכת נדה (דף ג.) דרבי שמעון גמר לה מספק טומאה ברה"ר ואמר ורבנן הכי השתא התם גברא בחזקת טהרה קאי מספיקא לא מחתינא ליה טומאה וי"ל מי לאו הלכתא דגמרינן דברה"ר טהור הוה אמינא סתירה דנקט קרא לא דבר הכתוב אלא בהווה וה"ה לכל ספק טומאה בכל מקום שנולדה דמסברא אין לטהר זו יותר מזו וסד"א דגזירת מלך כך היא בכל ספק טומאה הלכך איצטריך הלכתא להעמיד ספק טומאה ברשות הרבים אחזקתה דלא מחתינן ליה טומאה מספק ירושלמי דפירקין קמא מ"מ יש רגלים לדבר לפלגיא בגילה לחורבה ביום למבואות אפילות ביום שאלו את בן זומא מפני מה ספק הר"י טמא אמר לון סוטה מה היא נבעלה ולאי או ספק אמרו ליה ספק אמר להו מצינו שהיא אסורה לבעלה ומכאן אתה דן לשרץ מה כאן רשות היחיד אף להלן ומה כאן דבר שיש בו דעת לישאל אף וכו' מכאן אמרו דבר שיש בו דעת לישאל וכו' מיליהון דרבנן פליגין דמר רבי זעירא ור' יוסי בשם ר' יוחנן (ה) קטנה שזיתמה אין לה רגלין להאסר על בעלה והא תנינן כל דבר שיש בו דעת לישאל ספיקו טמא ברם הכא אע"פ שיש בו דעת לישאל ספיקו טהור ומפני מה ספק הר"ר טהור אמר להו מצינו שהגיבור עושין את הפסח בטומאה בזמן שרובו של גיבור טמאים אם טומאה ולאית הותרה לגבור ק"ו לספק טומאה וכיוס הבריתא בתוספתא דמסכת טהרות פרק הגבילות השמוטות (ו) רשב"ג אומר מפני מה ספק הר"י טמא וספק הר"ר טהור מפני שאפשר לישאל ליחיד ולא אפשר לישאל לרבים: **ברשות** הרבים **ספיקו** טהור. מקשי' מפרק שני נזירין (נזיר דף נז.) דתנן שני נזירין שאמר להן אחד ראיתי אחד מכם שנטמא ואיני יודע איזה מכם הוא שניהן מביאין קרבן טומאה וקדייק בגמרא ואמאי כל ספק טומאה מהיכא גמירי מסוטה מה סוטה בועל ונבעלת אף כל ספק טומאה ברה"י כגון דאיכא תלת חשיב בי תרי אבל הכא שני נזירין והאי דקאמרי גביהון הא תנא הוי ליה ספק טומאה ברה"ר אלמא כל היכא דאיכא תלת חשיב ליה ברה"ר ת"כ הא דתנן בפרק האשה שהיא עושה לרבים (נדה ס:) שלש נשים שהיו ישיבות במטה אחת ונמצא דם תחת אחת מהן כולן טמאות אמאי כיון דאיכא שלש הוה ליה ברה"ר מיהו מהתם לא קשיא מידי דלא דמי לשרץ דשרץ אפשר שלא נגע וטהור אבל התם אחת מהן ודאי טמאה שיצא הדם מגופה והיאך נטהר כולם ולא דמי אלא לשני שבילין (טהרות פ"ה מ"ה) אבל מפרק קמא דנדה (דף ב.) מקשינן דתנן כילד דיה שעתה היתה יושבת במטה ועסוקה בטהרות ופירשה וראתה היא טומאה וכולן טהורות ודייק בגמרא (דף ה:) טעמא דדיה שעתה הא מעת לעת מטה נמי מטמא מכדי דבר שאין בו דעת לישאל ספיקו טהור תרגמא כשחברותיה נושאות אותה במטה דהויא לה יד חברותיה סוף סוף חברותיה והיא הויא שלש והוה ליה ספק טומאה ברה"ר ואמאי מטמינן לה ונראה דלא חשבינן טומאה ברה"ר אלא היכא דספיקא היתה יכולה להיות גלויה לכל כגון בהיא דגזיר ותשעה לפרדעים ושרץ אחד ביניהם (כתובות דף טו.) אבל בהיא דנדה המגע ודאי הוא שנגעה במטה ואין שום ספק אלא אם רואתה או לאו ומקוש המקור מקוש סתר הוא ולא שייך למימר ביה הר"ר אפילו אם נולד ספק ראייתה ברשות הרבים אבל בהא איכא למתמה אמאי משוינן מטה כספק טומאה ברשות היחיד והא לא דמיא לסוטה דסוטה ודאי שרץ וספק מגע כגון בועל הוא השרץ וספק אם בעל אבל התם ודאי מגע וספק מעת לעת הוא שרץ דשמא לא ראתה ואנן לא יליפינן מסוטה אלא דדמי לסוטה דהא דבר שאין בו דעת לישאל ממעטינן הואיל ולא דמי לסוטה ועוד מניא בהדיא בתוספתא דטהרות פרק [הגבילות] השמוטות (פ"ו) נגע באחד בגילה ואינו יודע אם מי אם למחר עומד ונמצא מת רבי מאיר מטהר שספק רשות הרבים טהור אלמא דמסוטה גמירי אע"ג דהוי ודאי מגע וספק שרץ ותימה מאי שנא דמטהרינן דבר שאין בו דעת לישאל הואיל ולא דמי לסוטה ובכי האי גוונא ד) לא מטהרינן וי"ל דהכי הלכתא גמירי לה ת"ל עיקר הדבר שאין בו דעת לישאל נפקא לן מוהכשר אשר יגע בכל טומא לא יאכל כדלקמן בשמעתין וכיון דגלי לן קרא דאיכא לפלוגי בין דבר שיש בו דעת לישאל לשאין בו דעת דדבר שיש בו דעת ספיקו טמא ולא פירש טומאתו היכן נלמוד סתום מן המפורש מסוטה דמפרש בו דוקא מקוש סתירה ואע"ג דמסיק אי מסוטה הוה אמינא דעת נוגע ומגיע אגב שיטפיה נקט ליה אי נמי הכי פירושו ואי הוה גלי לן קרא בסוטה דבשאין דבר שיש בו דעת לישאל הוה אמינא דעת נוגע ומגיע. כיוס הבריתא דנגע באחד בגילה וחכמים מטמאין שכל הטומאות בשעת מציאתן ומודים חכמים לרבי מאיר שאם ראוהו אי מבערב אע"פ שבא אחרית ומצאו מת טהור מפני שזה ספק הר"ר אלמא דבין לרבנן בין לרבי מאיר אפילו בגילה חשבינן ליה רשות הרבים וקשיא מהא דתנן במסכת טהרות פרק שמיני (מ"ג) המאבד ביום ומצא ביום טהור ביום ומצא בגילה ביום ומצא ביום של אחריו ספיקו טמא זה הכלל כל שעבר עליו הלילה אי מקצתו ספיקו טמא אלמא לילה חשיב לעולם כרשות היחיד ולעיל אייתינן נמי מירושלמי מ"מ יש רגלים לדבר לפלגיא בגילה לחורבה ביום למבואות אפילים ביום אלמא דפלגיא בגילה חשיב הר"י. בתוספתא דטהרות פרק ז' יש דברים ברה"ר ועשאום כרה"י קופה ט) ברה"י גבוה י' טפחים והטומאה בתוכו ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טהור הכנים ידו לתוכה ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טמא היתה כפושה על כתיפו וכבר תרומה כרוך בסיב או בגייר ונתן בתוכו ספק נגע ספק לא נגע טהור הכנים ידו לתוכה ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טמא חמור ברה"ר גבוה י' טפחים וטומאה נתונה על גביו ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טהור פשט ידו על גביו ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טמא אלא ברה"ר גבוה י' טפחים וטומאה עליו ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טהור עלה לראשו ספק נגע ספק לא נגע ספיקו טמא היה זה רוכב על חמורו וזה רוכב על חמורו אחד טמא ואחד טהור ספק נגעו זה בזה ספק לא נגעו ר' יעקב מטמא ורבי יוסי מטהר בנו של זה רוכב על כתיפיו ובנו של זה רוכב על ו) כתף אחד טהור ואחד טמא ספק נגעו זה בזה ספק לא נגעו ר' יעקב מטמא ורבי יוסי מטהר היתה חבילה על כתיפיו והרוק מדובק בכותל למעלה מי' טפחים ספק הסיט ספק לא הסיט ר' יעקב מטמא ורבי יוסי מטהר שהיה ר' יעקב אומר כל שהוא למעלה מעשרה טפחים ברה"ר הרי הוא כרה"י ורבי יוסי אומר כל שדרך הילוכו ברה"ר טהור ועוד מפרש התם דין נקעה בימות החמה ובימות הגשמים אלו הן ימות החמה משתעקר מבואה ואלו הן ימות הגשמים משתרד רביעה שניה ובפרק מי שמת (כ"ב דף קנג:) מפרש הא דאמרינן בימות החמה רה"ר לטומאה לא שנו אלא שלא עברו עליו ימות הגשמים אבל עברו עליו ימות הגשמים רשות היחיד לכאן ולכאן:

ותו לרבי עקיבא בהונה מנא ליה. רש"י פי' דמקל וחומר לא יליף דאם כן היינו רבי ישמעאל ותימה אי לית ליה קל וחומר דרבי ישמעאל א"כ כיון שנבעלה לפסול לה בעילה ודאית מנא ליה דספקולה לכהונה והא ביבמות בפרק אלמנה (דף סח:) יליפינן ליה מהאי קל וחומר ועוד הא ליכא למיפרך עליה מידי יש לומר הכא לית ליה קל וחומר משום דאי לא הוו כתיבי אלא תלתא קראי הוה אמינא חד לבועל וחד לבעל וחד לכהונה דחמיר טפי כדפריך לרבי ישמעאל אבל גבי בעילת פסולין כתיבה תרומה בהדיא:

ח א מיי' פט"ו מהל' אבות הטומאה הלכה ח ופט"ז הלכה (מ) ב: ט ב מיי' שם פט"ז הלכה ב:
י ג מיי' שם (והל' ח) ופט"ו הלכה ח:

כודאי וממקום שבאת א מה סוטה רשות היחיד אף שרץ רשות היחיד ומה סוטה ב דבר שיש בו דעת לישאל אף שרץ דבר שיש בו דעת לישאל ג ומכאן אמרו דבר שיש בו דעת לישאל ברשות היחיד ספיקו טמא ברה"ר ספיקו טהור ד) ושאין בו דעת לישאל בין ברה"י בין ברה"ר ספיקו טהור ורבי ישמעאל א"ר עקיבא תרומה ומהדר ליה איהו כהונה ותו לרבי עקיבא כהונה מנא ליה וכי תימא כהונה לא צריכא קרא שהרי

ד) [פסחים יט: נדה ד: ה:], כ) [ויקרא כא], ג) [פרק ו], ד) לא מדמינן לסוטה וי"ל כו'. רש"ל, ה) [ברה"ר. רש"ם], ו) ל"ל כתפיו,

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה מכאן וכו' בשם ר"י קטנה. נ"ב עי' ביבמות סוף דף לג:

מוסף רש"י

ומה סוטה דבר שיש בו דעת לישאל. אם נטמאה אם לאו, אף כל שיש בו דעת לישאל, כגון אדם ספק נגע בשרץ ספק לא נגע, דיש בו דעת שיכולין לשואלו אם נגע והוא אינו יודע, ספיקו טמא (פסחים יט:).

אי הכי לתרומה נמי לא תיבעי קרא. ונילף מההוא טעמא גופיה שהרי עשה הכתוב בסוטה ספק זונה ובתרומה הא ידעינן דזונה אסורה דכתיב (ויקרא כב) כי תהיה לאיש זר כי תבעל לזר אצלה היא בתרומת הקדשים לא תאכל ואין לך פסול גדול מזה כשהיא אשת איש ונבעלה לאחר ולר' עקיבא מהאי קרא נפקא לן ביבמות (ד' סח.) כל הפסולים דפסלי והנך נמי דלא תפסי בהו קידושין דכיון דלר' עקיבא אין קידושין תופסין בשום פסול לא משמע ליה כי תהיה לשון הויה אלא כי תבעל: **אלא לרבי עקיבא מרבעה קראי כתיבי.** יתיבי ג' נטומאה ואד ונטומאה ורבי עקיבא דרש וו"י הרי מרבעה: **וכהונה אתיא מקל וחומר.** ולא דרש וו"י. ופרכינן לר' שמעאל כיון דלא דרש וו"י ממאי דקרא לתרומה מדרש וכהונה אתיא בקל וחומר ואתו כולהו דילמא קרא לכהונה אתא דכיון דלא כתיב תרומה בהדיא אתא אמינא תרומה לא אתרבאי לאיסורא אלא כהונה הוא דאתרבאי דמתירא מיניה ותרומה שריא: **אמר לך מספיקנא.** דקרא תרומה רבי דומיא דתרין נטומאה דרבי בהן בעל ובועל דמחייב דבעל קמיתסרא להו כגון אם יגרשנה אסורה לבועל הילכך מקרא שניהם נמי למידי דמיתסר ביה מחייב (פ) לבעל אתי והיינו תרומה (ג) ולמעוטי כהונה שאין פסוק זה בא לאוסרה אלא לאחר מיתה דמחייב הא אסירא וקיימא להא מגרש לה והוא לה גרושה ואסורה לכהונה: **ורבי עקיבא.** דמצריך קרא לכהונה דומיא דבעל ובועל לית ליה ואי לא כתיב קרא יתירא לא הוה מרבינן אלא כהונה דמתירא דכל חד וחד קרא באנפי נפשיה הוא ולא אמרינן הא לא מרבי אלא דומיא דהכי: **ואי נמי אים ליה.** ומיתוקש קרא לתרומה אפילו הכי אתא וי"ו יתירא לכהונה ואע"ג דאיכא למילפה בקל וחומר ערה וכתב לה קרא: **אלא לאו שמע מינה.** הנשר אשר יגע דדבר שאין בו דעת לישאל הוא דנשר הוי נוגע הילכך שפקו טהור וכל טהור יאכל בשר דאייתי בטומאת הגוף דיש בו דעת לישאל בהוא קאמר לך שפיקו טמא: **דעת נוגע ומגיע.** בטומאת ונטומאת כי סוטה דיש בה דעת ויש דעת בנבעל הטמאה. קמשמע לן דרב גידל דנפקא מכל טהור הא ספק לא יאכל כיון דיש בו דעת בזה שנטמא אבל בטומאת לא בעינן דעת: **ומאחר דאין לו.** מקרא מן התורה למה הוא טמא בתרומה לרבי יוחנן (כ) דקאמר עתיד דור אחר לטהרו אבל הוא היה מטומאה: **ומה טבול יום.** אלא העריב שמשו: **שמוטר בחולין.** כלאמרינן ביבמות בהערל (דף עד:) תלתא קראי כתיבי טבל ועלה (ג) מותר לחולין ולמעשר העריב שמשו אוכל בתרומה הניא בטומאה שהיא בת קרבן מותר בקדשים: **ברר שני שפסול בחולין.** דכתיב (ויקרא יא) כל אשר בתוכו יטמא חולין ותרומה וקדשים כמשמע דין הוא שיעשה ג' בתרומה ודיו ליבא למימר דאין ג' פוסל בו דא"כ מפרי' ק"ו והיכא דמפרי' ק"ו ל"א דיו. כל"ה. וא"ת תינח לרבנן אבל לר' טרפון דאית ליה דיו אפי' מפרי' ק"ו מאי איבא למימר. ר"ל דר' טרפון סבירא ליה כר' עקיבא דאמר ג' לחולין מן התורה וה"ה לתרומה ורביעי לקדש מדכתיב והבשר אשר יגע בכל טמא. ע"ל היכא א"ר טרפון דאמרי' דיו [אף] דמפרי' ק"ו היכא דאשמעי' הק"ו חידוש אבל האי ק"ו דלא [אתי] אלא לגלויי מדרש הפסוק דאשמעי' מה שידע' מקרא לא אמרי' דיו. תיתי מטבול יום דשרץ. אדם שנגע [בשרץ] ראשון לטומאה הוא ולא אב [הטומאה] וכי טבל הוחר לחולין ואסור לתרומה ואפי' לנגיעה דכתיב נמי הערב שמש בכלים במים יוצא ונטהר והאי לנגיעה הוא להשתמש בו תרומה ואשמעי' דכלי טבול יום פסיל ליה. ל"ה. מה לטבול יום דשרץ שכן נעשה במינו אב הטומאה אם היה נוגע כלי זה או אדם זה במת נעשה אב הטומאה (ד) אפי' על ידי מת דכתיב כל אשר יגע בו (הזב) [הטמא] יטמא ומהכא נ"ל טמא מת דמטמא אדם וכלים וע"כ בט"מ שי"ל טהרה במקוה [כתיב] דהא כתיב לעיל מיניה והזה הטהור על הטמא וחטאו ורחץ במים דבר שיש לו טהרה נעשה אב הטומאה על ידי מגע המת יצאו אוכלין ומשקין וכלי חרס דאין להם טהרה במקוה ואין נעשה במינם אב הטומאה וא"ת בהאי כבר נמי מצינו במינו אב הטומאה בכופת שאור שיחדה לישיבה טמא טומאת אוכלין אלמא יש במינו של כבר אב הטומאה דהא י"ל טומאת מדרס. וי"ל דשאני [החם] דכששימש [מעשה] עץ שימש אבל מ"מ לא מצינו במינו של כבר אב הטומאה. אבל ק' דאמרי' בפ' א"ר עקיבא דכלי חרס שאין לו טהרה במקוה אינו מטמא מדרס כדאיתא במסקנא החם וא"כ בכופת שאור שיחדו לישיבה למה מטמא מדרס כיון ג) שאינו

שכן עשה בה ספק זונה בזונה. תימה אמאי לא אמר כיון דטומאה הכמוב מספק מהיכא תיתי דמותרת בתרומה ולכהונה ויש לומר מי לא אמרי' מיכא למימר דלא טמאה אלא לענין בעלה דאיכא ספק חייבי מיתות בית דין על ידו אבל לענין תרומה וכהונה הוה אמינא אוקי איתתא אחזקה אבל בירושלמי דפרק קמא ממון קושיא זו דרשים חד מהני תלתא קראי ליבא והכי איתא התם תני ר' מאיר אומר שלש טומאות אמורות בפרשה אחד לבעל ואחד לבועל ואחד לתרומה מלינו אשה שהיא אסורה לביתה ומותרת לאכול בתרומה למה לא אילו בת כהן שנישאת לישראל ונאנסה שאינה מותרת לביתה ואסורה לאכול בתרומה לא מצינו אשה שהיא אסורה לביתה ומותרת לאכול בתרומה אמר ר' אבין הכין איתאמרת אחת לבעל ואחת לבועל ואחת ליבא אמר ר' יוסי מתניתא אמרה כן ואם מת מוצלת ולא מתייבמת: **חד** לתרומה וחד לכהונה. אין להקשות וכי ספק חמור מן ודאי דאילו ודאי זינתה מותרת בתרומה ולכהונה דהא בפ' אלמנה ביבמות (דף סח.) מרבינן מובת כהן כי תהיה לאיש זר כיון שנבעלה לה אם יגרשנה אסורה לבועל הילכך מקרא שניהם נמי למידי דמיתסר ביה מחייב (פ) לבעל אתי והיינו תרומה (ג) ולמעוטי כהונה שאין פסוק זה בא לאוסרה אלא לאחר מיתה דמחייב הא אסירא וקיימא להא מגרש לה והוא לה גרושה ואסורה לכהונה: **ורבי עקיבא.** דמצריך קרא לכהונה דומיא דבעל ובועל לית ליה ואי לא כתיב קרא יתירא לא הוה מרבינן אלא כהונה דמתירא דכל חד וחד קרא באנפי נפשיה הוא ולא אמרינן הא לא מרבי אלא דומיא דהכי: **ואי נמי אים ליה.** ומיתוקש קרא לתרומה אפילו הכי אתא וי"ו יתירא לכהונה ואע"ג דאיכא למילפה בקל וחומר ערה וכתב לה קרא: **אלא לאו שמע מינה.** הנשר אשר יגע דדבר שאין בו דעת לישאל הוא דנשר הוי נוגע הילכך שפקו טהור וכל טהור יאכל בשר דאייתי בטומאת הגוף דיש בו דעת לישאל בהוא קאמר לך שפיקו טמא: **דעת נוגע ומגיע.** בטומאת ונטומאת כי סוטה דיש בה דעת ויש דעת בנבעל הטמאה. קמשמע לן דרב גידל דנפקא מכל טהור הא ספק לא יאכל כיון דיש בו דעת בזה שנטמא אבל בטומאת לא בעינן דעת: **ומאחר דאין לו.** מקרא מן התורה למה הוא טמא בתרומה לרבי יוחנן (כ) דקאמר עתיד דור אחר לטהרו אבל הוא היה מטומאה: **ומה טבול יום.** אלא העריב שמשו: **שמוטר בחולין.** כלאמרינן ביבמות בהערל (דף עד:) תלתא קראי כתיבי טבל ועלה (ג) מותר לחולין ולמעשר העריב שמשו אוכל בתרומה הניא בטומאה שהיא בת קרבן מותר בקדשים: **ברר שני שפסול בחולין.** דכתיב (ויקרא יא) כל אשר בתוכו יטמא חולין ותרומה וקדשים כמשמע דין הוא שיעשה שלישי בתרומה. ודיו ליבא למימר דאם כן בטל ליה קל וחומר דהא שני בתרומה מקרא משמע כי חולין וקיימא לן (נב"ק דף כה.) **דהיכא דמיפרך קל וחומר לא אמרינן דיו: שכן אב הטומאה.** כגון טמא מת מו זב מו מגורע שהן בטומאתן אבות: מטבול

שהרי עשה בה ספק זונה בזונה תרומה נמי לא תיבעי קרא שהרי עשה בה ספק זונה כזונה אלא לר' עקיבא ארבעה קראי כתיבי חד לבעל וחד לבועל וחד לכהונה וחד לתרומה ורבי ישמעאל תלתא קראי כתיבי חד לבעל וחד לבועל וחד לתרומה וכהונה אתיא בקל וחומר ורבי ישמעאל ממאי דאיצטריך קרא לתרומה וכהונה אתיא בקל וחומר דילמא כי אצטריך לכהונה ותרומה שריא אמר לך מסתברא דומיא דבעל ובועל מה בעל ובועל מחיים אף תרומה נמי מחיים לאפוקי כהונה דלאחר מיתה ור"ע דומיא דבעל ובועל לית ליה ואי נמי אית ליה [פ]מילתא דאתיא בקל וחומר טרח וכתב לה קרא אמר רב גידל אמר רב דבר שיש בו דעת לישאל ואין בו דעת לישאל מהאי קרא נפקא [ג]והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל ודאי טמא הוא דלא יאכל הא ספק טמא וספק טהור יאכל אימא סיפא [ג]והבשר כל טהור יאכל בשר ודאי טהור הוא דיאכל בשר הא ספק טמא וספק טהור לא יאכל אלא לאו שמע מינה כאן שיש בו דעת לישאל כאן שאין בו דעת לישאל ואיצטריך דרב גידל אמר רב ואיצטריך למיגמר מסוטה דאי מדרב הוה אמינא בין ברשות היחיד ובין ברשות הרבים איצטריך למיגמר מסוטה ואי מסוטה הוה אמינא עד דאיכא דעת נוגע ומגיע צריכא: בו ביום דרש רבי עקיבא וכל כלי חרש כו': ומאחר דאין לו למה טמא אמר רב יהודה אמר רב מן התורה אין לו מדין קל וחומר יש לו ומה טבול יום שמותר בחולין פוסל בתרומה ברר שני שפסול בחולין אינו דין [ד]שיעשה שלישי בתרומה איכא למיפרך מה לטבול יום שכן אב הטומאה לטמא

א מ"י פי"ח מהל' מאכלות הטומאה הל"ג:

תוס' שאנץ (המשך)

במינו טהרה במקוה אין במינו אב הטומאה דכל דבר שאין לו טהרה במקוה אינו נעשה אב הטומאה וא"כ היכי מטמא מדרס א"כ צ"ל ע"כ שכלי עץ מינו הוא לפי ששניהן גידולי קרקע וא"כ למה [לא] יחשוב [במין] מין ככר כיון שיש במינו של גידולי קרקע וא"כ מצינו בככר דעושה אב הטומאה. וי"ל דמ"מ כיון שלא מצינו מין ככר שהוא אוכל שיש במינו אב הטומאה לא חשיב ליה מינו. א"נ י"ל דיכול לומר דכופת שאור וכלי עץ שניהם דומין זה לזה שאינם ראויין לאכול ועוד דשניהם גידולי קרקע אבל ככר נהי דהוי גידולי קרקע מ"מ ראוי הוא לאכול משא"כ בכופת שאור א"כ לא מצינו שמינו של ככר [ויהיה] אב הטומאה: סבור יום יוכיח שאין כלי שטף הראוי לטבילה מטמא מאוירו וקא פסיל תרומה. ל"ה. הצד השוה שבהן שמטמאין ופוסלין בתרומה כ"ש ככר שני שפוסל בחולין שיפסול. ה"ג רש"י ופ' הצד השוה צריך למצוא חומרא שזה לחלות בו טעם פסול תרומה ומהו הצד השוה שבהן שבהן טבול יום איקרי טמא דכתיב ובא השמש וטהר מכלל דעד השתא טמא ורת"ם [כתב] דילפי' ליה דאיקרי טמא מחילול חלול. כדאמר פ' הנשרפין. ופ"ה וכלי חרס איקרי טמא דכתיב תנור וכירים יותץ טמאים הם וכ"ש דככר שני ז) שפוסל בחולין שיהוא טמא ואסור בחולין שיפסול בתרומה. פ"ה דה"ג אבל בכל הספרים כתיב הצד השוה שבהן שמותרין בחולין ופוסלין בתרומה ולהאי לישנא אין אדם יכול לפי' איזהו כלי חרס שמותר בחולין ופוסל בתרומה. ובדורוק גדול י"ל כלי חרס המוקף צמיד פתיל שמציל על החולין שבתוכו ואינו מציל בתרומה. והרבה נענגועין ותשובות ובטול שיטת התלמוד יש בדבר. חדא דלא אשכחן דכלי חרס המוקף צמיד פתיל דאינו מציל בתרומה דבמסכת חגיגה אמרי' אין חטאת ניצלת בצמיד פתיל אבל תרומה לא תני בה. ועוד אפי' אמרי' דאינו מציל אין זה פסול בתרומה דהא לא פסיל מידי אלא דאינו מגין ומאליה היא נטמאת מאהל המת ומאי קאמר ופוסלין בתרומה. ועוד כל הצד השוה שבתלמוד שבא ללמוד חומר צריך שיהא הצד השוה חמור וזה הוי קל דקאמר הצד השוה שבהן שמותרין בחולין ואין שיטה זו בכל התלמוד לכ"ג דגרסי' הצד השוה שבהן

ז) [פסחים יח: וש"נ], ח) ולמעוטי כהונה אלמ"ה פסול זה כו'. רש"ל, ט) [וע"ש ברש"י שהאריך עוד כזה],

תורה אור השלם

1. וְהַבָּשָׂר אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל טָמֵא לֹא יֵאָכֵל בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף וְהַבָּשָׂר כָּל טָהוֹר יֹאכַל בָּשָׂר: ויקרא ז יט

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אמר לן וכו' ממיים דבעל אמי: (ב) ד"ה ומאחר וכו' לר' יוחנן פריך דקאמר: (ג) ד"ה שמוטר בחולין וכו' ועלה אוכל בחולין ומעשר:

תוספות שאנץ

תרומה נמי לא תיבעי לך שהרי עשה בה ספק זונה כזונה. משמע מהכ' דזונה אסורה בתרומה וה"נ משמע ביבמות פ' ד' אחין גבי שני אחין שקידשו ב' נשים ובשעת כניסה לחופה החליפו נשותיהן זה לזה וקאמר בגמ' אם היו כהנות נשואות לישראל נפסלות בתרומ' דבי נשא אלמא משמע דזונה אסורה לאכול בתרומה וכן משמע בפ' החולץ גבי הכל מודים הבא על חייבי כריתות שבנה פגום וקאמר בסמוך וכי תימא איכא למפרך מה לאלמנה שכן היא עצמה מתחללת ה"נ (לימא) [כלומר] גבי בא על חייבי כריתות דמתחללת דכיון דנבעלה עשאה זונה משמע דהויא דומיא דאלמנה שמתחללת ואסורה לכהונה ה"נ זונה אסורה בתרומה וה"נ משמע בפ' האשה רבה דאמר התם לויה שנשבית או שנבעלה בעילת זנות נותנין לה מעשר ואוכלת משמע הא לתרומה לא. וא"ת ומהיכא נפקא לן דזונה אסורה בתרומה דלא אשכחן (בתרומ') [בקרא] אלא איסור כהונה. וי"ל דנפקא לן מדכתיב ובת כהן כי תהיה לאיש זר ודרשי' פ' אלמנה לכהן גדול כיון שנבעלה לפסול בה פסולה מן התרומה כיון שנבעלה לזר אצלה ואין לך פסול גדול מזה כשהיא אשת איש ונבעלה לאחר (ל"ה. אלא) ולר"ע דס"ל דאין קידו' תופסין בחייבי לאוין בשום פסול לא משמע ליה כי תהיה לשון הויה אלא כי תבעל. [ל"ה] (ג' קראי כתיבי): מה בעל ובועל מחיים. פ"ה דמחיים דבעל קא מחסר להו כגון שאם יגרשנה אסורה לבועל. הלכך מקרא ג' [נמי] למידי דמחסר ביה מחיים דבעל אתי והיינו תרומה למעוטי כהונ' שאין פסוק זה בא לאסרה אלא לאחר מיתה דמחיים הוה ליה

אסירא וקיימא דאי מגרשה הויא גרושה ואסורה לכהונה. ל"ה: ודאי טמא הוא דלא יאכל הא ספק טמא ספק טהור יאכל. וליכא למימר ודאי טמא הוא דאיכא לאו הא ספק טמא ליכא לאו כי אם עשה דהא יש לנו לומר דכיון דמפקי' ליה מאיסורא אוקימנא אהתיריא: ה"א עד דאיכא דעת נוגע ומגיע. במיטמא ומטמא כסוטה דיש בה דעת ויש נמי דעת בבועל המטמא קמ"ל דרב גידל: ומאחר דאין לו. מקרא מן התורה למה הוא טמא בתרומה לרבי יוחנן דאמר עתיד דור אחר לטהרו אבל הוא היה מטמא. ל"ה: ומה טבול יום שמותר בחולין. כדאמר בהערל ג' קראי כתיבי טבל ועלה [ד] לחולין דכתיב כל אשר בתוכו יטמא חולין ותרומה וקדשים [במשמע] דין הוא שיעשה ג' בתרומה ודיו ליבא למימר דאין ג' פוסל בו דא"כ מפרי' ק"ו והיכא דמפרי' ק"ו ל"א דיו. כל"ה. וא"ת תינח לרבנן אבל לר' טרפון דאית ליה דיו אפי' מפרי' ק"ו מאי איבא למימר. ר"ל דר' טרפון סבירא ליה כר' עקיבא דאמר ג' לחולין מן התורה וה"ה לתרומה ורביעי לקדש מדכתיב והבשר אשר יגע בכל טמא. ע"ל היכא א"ר טרפון דאמרי' דיו [אף] דמפרי' ק"ו היכא דאשמעי' הק"ו חידוש אבל האי ק"ו דלא [אתי] אלא לגלויי מדרש הפסוק דאשמעי' מה שידע' מקרא לא אמרי' דיו. תיתי מטבול יום דשרץ. אדם שנגע [בשרץ] ראשון לטומאה הוא ולא אב [הטומאה] וכי טבל הוחר לחולין ואסור לתרומה ואפי' לנגיעה דכתיב נמי הערב שמש בכלים במים יוצא ונטהר והאי לנגיעה הוא להשתמש בו תרומה ואשמעי' דכלי טבול יום פסיל ליה. ל"ה. מה לטבול יום דשרץ שכן נעשה במינו אב הטומאה אם היה נוגע כלי זה או אדם זה במת נעשה אב הטומאה [ד] אפי' על ידי מת דכתיב כל אשר יגע בו (הזב) [הטמא] יטמא ומהכא נ"ל טמא מת דמטמא אדם וכלים וע"כ בט"מ שי"ל טהרה במקוה [כתיב] דהא כתיב לעיל מיניה והזה הטהור על הטמא וחטאו ורחץ במים דבר שיש לו טהרה נעשה אב הטומאה על ידי מגע המת יצאו אוכלין ומשקין וכלי חרס דאין להם טהרה במקוה ואין נעשה במינם אב הטומאה וא"ת בהאי כבר נמי מצינו במינו אב הטומאה בכופת שאור שיחדה לישיבה למה מטמא מדרס כיון ג) שאינו

ז) ל"ל אוכל בחולין ומפסר. ככר שני שפסול בחולין דכתיב כו'. ח) ל"ל תלמר בלוכל שאינו נעשה אב הטומאה אפי' כו'. ג) ל"ל שאין לו טהרה במקוה אינו מטמא טומאת מדרס וע"כ ל"ל משום דכלי עץ מינו הוא לפי ששניהם גידולי קרקע [וכל שם במינו טהרה במקוה מטמא מדרס וכמו דאמרינן שם גבי מפק ע"ש] וא"כ למה לא יחשוב מין ככר כיון דשניהם גידולי קרקע כו'. ה) ל"ל דפסיל עפי' מטבול יום שהוא כו'. ד) ל"ל דפסיל עפי' מטבול יום שהוא כו'. ה) ל"ז הוא בגליון הגהות על הגהות מרדכי שבת פ' פירה תש"ס. ו) נקטינא ממה שהיה הוא"ל ולכו הוא לענין אחר כדאמר מטמא מדות בגלי חרס אלמ"ה בשנקר טהור למפרע מ"מ כו'. ז) לימד על הנשר שעשון הערב שמש והרי הוא אומר מזב וכל כו' כל"ל וכ"ה שם. ח) ומתרמיתיתו ותקנה עומתה שפקה שניה ותקנה טהורה פנים מדשות נאו לכאן כל"ל וכ"ה שם וע"ש.

מטבול יום דשרץ. אדם שנגע בשרץ ראשון לטומאה (כ) היה ולא אב הטומאה וכו' עד לחולין ואסור לתרומה ואפי' לנגיעה דכתיב נמי הערב שמש בגליס במים יוצא וטומא עד הערב וטהר (ויקרא יא) והא לנגיעה הוא דאסמכא בו תרומה ואסמעינן דכלי טבול יום פסל ליה: **שכן יש במינו אב הטומאה.** אם היה נוגע כלי זה או אדם זה בתמת נעשה אב הטומאה לטומאת אדם וכלים תאמר בחולין שאינו נעשה אב הטומאה אפי' ע"י מת דכתיב (במדבר יט) וכל אשר יגע בו הטמא יטמא ומהכא נפקא לן טומאת מת דטומאת אדם וכלים ועל כרחיך בטומאת מת שיש לו טהרה במקוה כתיב דהא כתיב לעיל מיניה והזה הטהור על הטמא ורחץ במים דבר שיש לו טהרה (ג) נעשה אב הטומאה במגע טומאת מת על ידי מגע המת יצאו אוכלים ומשקין וכלי חרס שאין לו טהרה: **כלי חרס יוכיח.** שאין במינו אב הטומאה וטמא את התרומה כשהוא ראשון וכ"ש שפוסלה אף אתה אל תתמה על ככר שני שאע"פ שאין במינו אב הטומאה יפסול לטעמא לאו בתב הטומאה תלי: **מה לכלי חרס כו' עבול יום יוכיח.** שאין כלי שנתן הראוי לטבילה מטמא מאוירו ופסיל תרומה: **לא ראי.** טבול יום כראי כלי חרס לומר שטעם פסול התרומה תלוי משום שמטמא מאוירו דהא טבול יום אינו מטמא מאוירו ופסיל ולא ראי כלי חרס להיות אב הטומאה במינו כראי טבול יום ליכא למימר טעמא דטבול יום דפסיל בתרומה משום דמין אב הטומאה הוא דהא ליתא להא חומרא בכלי חרס ופסיל: **הלד השוה שבהן.** צריך אתה למצוא חומר שוה בשניהם לתלות בו טעם פסול תרומה ומהו לד השוה שבהן שמטמאין טבול יום איקרי טמא דכתיב (ויקרא כב) ובא השמש וטהר מכלל דעד השתא טמא וכלי חרס כתיב (שם יא) תנור וכירים יותץ טמאים הם ופוסלין בתרומה וכ"ש ככר שני דפסיל טפי מטבול יום שהוא טמא ואסור בחולין שיפסול בתרומה: **הלד השוה שבהן שמותר בחולין ופוסל בתרומה.** ולהך ליתנא אין אדם יכול לפרש איזהו כלי חרס שמותר בחולין (ד) ופסולין בתרומה ובדוחק גדול יש לפרש כלי חרס המוקף נמיד פתיל שמגיל על חולין שבתוכו ואין מגיל על התרומה שבתוכו. והרבה גמגומין ותשובות ודיטול שיטת הגמרא יש בדבר חדא דלא אשכחן דאינו מגיל בתרומה דבחגיגה (דף כה.) אמר אין חטאת נילגת בגמיד פתיל אבל תרומה לא תנן בה ועוד אין זה פוסל בתרומה דהא לא פסיל מידי אלא אינו מגין ומאחיליה היא נטמאת מאהל המת ועוד כל הלד השוה שבגמרא שבא ללמוד חומר צריך שיהא חמור וזה קל דקאמר הלד השוה שבהן שמותרין בחולין ואין זו שיטה בכל הגמרא. וללשון שפירשתי אל תשיבני מה שאומר כלי חרס יוכיח שהיא לו להביא הוכחה בדבר הדומה לעבול יום שאע"פ שטהור לחולין פסול לתרומה שאין זו תשובה דאין צריך הוכחה אלא לפתור תשובתו שאולה טעם החומרא דפסול תרומה מפני שהוא לד הטומאה וקא מהדר ליה כלי חרס יוכיח שאין בו חומר זה ופוסל וכן שיטת רוב הדיינין כי הוא דכל הנשר (חולין דף קטו:) מגין לנשר בחלב שאסור בהנאה קל וחומר ומה ערלה שלא נעבדה בה עבירה אסורה בהנאה בשר בחלב שנעבדה בו עבירה בגישולו אינו דין שאסור בהנאה מה לערלה שכן לא היתה לה שעת הכושר ממן בפסח יוכיח מה לחמץ שבו כרת כלאי הכרם יוכיח והא כלאי הכרם נעבדה בו עבירה בזריעת' וחמץ בפסח נמי עבר בבל יראה ולא דמו לערלה בקולא דידה וקא הוא הוכחה: **לד חמור.** טבול יום יש במינו לד הטומאה כלי חרס מטמא מאוירו: **ורבי יוחנן לד חמור לא פריך.** לא תשיב ליה פירכא דכפי' לעיל דבכלים נמי בעי הערב השמש ואינה אלא לנגיעה ואינו עושה רביעי בקודש לרבנן דפליגי עליה דאבא שאול ואמרו טבול יום פוסל את הקודש ואינו מטמאו לפסול אל מי שיחזור ויגע. וס"ד דר' יוסי כרבנן סבירא ליה הילכך תשובתו בצדו דא"כ ה"נ נדרשי' להאי' קו"ח שיפסול אוכל הבא מחמת טבול יום את הקודש ומה מחוסר כפורים שמותר בתרומה פוסל הקדש אפי' מן התורה למדנוהו והיינו דקאמר למדנו ג' לקדש מן התורה הילכך אי אמרי' דיו מפרי הקו"ח. ל"ה. ומקשי' התוספות תיפוק ליה דביעי לקדש מק"ו דטבול יום ומה טבול יום שמותר בחולין פוסל בקודש אינו דין שיעשה רביעי בקדש דאי"כ בטל ק"ו דלג' בקדש לא איצטריך דלא מיבעיא דכי היכי דאייתניה בתרומה בק"ו דטבול יום אתי נמי קדש בההיא ק"ו אלא

שלישי הבא מחמת שני דשני גופיה אסור בחולין אינו דין שעושה רביעי בקודש וכי תימא משום דאיכא למיפרך מה לטבול יום שכן אב הטומאה הא אייתינה ממחוסר כיפורים ולא פרכיה אמר רב אסי אמר רב ואמרי לה אמר רבה בן איסי אמר רב ר"מ ור' יוסי ור' יהושע ור' אלעזר ור' אליעזר כולהו סבירא להו [א]דאין שני עושה שלישי בחולין ר"מ [ב]דתנן [ג]כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים מטמא את הקודש ופוסל את התרומה ומותר בחולין ובמעשר דברי ר"מ וחכמים [ד]אוסרין במעשר ר' יוסי הא דאמרן דאם איתיה לייתיה לרביעי בתרומה וחמישי בקודש רבי יהושע דתנן [ה]ר"א אומר האוכל אוכל ראשון ראשון שני שני שלישי שלישי רבי יהושע אומר [ו]האוכל אוכל ראשון ואוכל שני שני [ז]שלישי שני בקודש ואין שני בתרומה [ח]בחולין שנעשו על טהרת תרומה על טהרת התרומה אין על טהרת הקודש [ט]לא אלמא קסבר שני שני עושה שלישי בחולין ר"א [י] דתניא ר' אליעזר אומר שלשתן שוין הראשון שבקודש ושבחולין ושבתרומה מטמא שנים ופוסל אחד בקודש מטמא אחד ופוסל אחד בתרומה ופוסל אחד בחולין ר' אליעזר דתנן [יא]ר"א אומר חלה ניטלת מן הטהורה על הטמאה [יב]כיצד שתי עיסות אחת טהורה ואחת טמאה נוטל כדי חלה מעיסה שלא הורמה חלתה ונותן פחות מכביצה באמצע כדי ליטול מן המוקף

שלישי הבא מחמת שני וכו'. פירש רש"י דשמעינן מיניה תרתי שמעינן מיניה אוכל הבא מחמת טבול יום דקבירא ליה כאבא שאול ושמעינן מיניה דשלישי הבא מחמת שני וכו' תימה כיון דליף ק"ו לשלישי ממחוסר כיפורים לאו ממילא שמעינן מיניה דאין ליה כאבא שאול דבהאי קל ומומר גופיה דמחוסר כיפורים נפקא לן אוכל הבא מחמת טבול יום דעביד רביעי א"כ אמאי הוי ליה למיתניה לרביעי בקודש מאוכל הבא מחמת טבול יום וכי לא מייתי ליה שפיר טפי ממחוסר כיפורים גופיה מדהוי מייתי ליה מאוכל הבא מחמת טבול יום דאוכל הבא מחמת טבול יום גופיה לא שמעינן ליה אלא מק"ו דמחוסר כיפורים ונראה לאפי' הכי הוי ניחא ליה טפי לעשות שלישי מק"ו ראשון כגון שלישי הבא מחמת שני דאליס טפי למיעבד רביעי ממאי דמייתי ליה ממחוסר כיפורים שלרבי למייתי שלישי גופיה (למייתי) מק"ו דטבול יום דפסול בתרומה אע"ג דבין כך ובין כך הוי ק"ו בן ק"ו מיהו לאלומי כח שלישי עדיף ליה טפי:

הא אייתינה ממחוסר כיפורים ולא פרכינן. רש"י פי' משום דכיון דטבל אזלה ליה ההיא עומאה ולא ידענא אמאי פי' הכי הא ע"כ לית לן למימר דר' יוסי סבירא ליה כרבן יוחנן בן זכאי דמייתי שלישי בתרומה במה הנאי דאי לא תימא הכי שלישי מנא ליה ובאותו מה הנאי גופיה מייתי רבי יוסי רביעי ממחוסר כיפורים ומכלי חרס ומשום הכי לא פריך. ספר היטב. מסיק בפ"ק דשבת (דף יד.) זימנין דאכיל אוכלין טמאין וכו' הקשה ריב"ל הלוי ז"ל אלמא דאוכלין טמאין פוסלין את הגויה בכביצה דאפי' כביצה מטמאין למשקין דתרומה דשדי לפומיה והתנן בפרק כילד משתמפין (עירובין דף פב:) תניא לבית המנוגע ואחי תניא לפסול את הגויה דהיינו שני ביצים ותירץ מורי אין דרך בני אדם לשתות אלא לאחר אכילת שני ביצים וקודם לכן מילתא דלא שכיחא היא ואין נראה לר"י תירוץ זה אדם שאפילו בלשון לא דקדק שבכאן הוא אמר לפסול את הגויה ולשם הוא אומר אלו פוסלין בתרומה משמע אפילו במגע ובכאן לא גזרו אלא טומאת פיס אלו טומאת חוץ ועוד איכף אלו אומרים ביומא פרק אחרון (דף פ:) אמר רב פפא הנח לטומאת גויה דלאו דאורייתא ומותיב מי אמר רב פפא הכי והכתיב לא תטמאו בהם ואמר רב פפא מכאן לטומאת גויה דאורייתא ומתרץ מדרבנן וקא אסמכתא בעלמא ואם היה מגזרת י"ח דבר וכי בזה היה טועה בעל הגמרא שהם דאורייתא והלא פשט איסורם בכל העולם אלא ודאי נראה דתרי גזירות הוו חדא גזירת טומאת פיס אלו טומאת חוץ דהיינו פסול גויה דהרואה סבר דמותר להגיע טומאה למשקין דהא זה כשאכל תרומה ואח"כ שותה משקין טמאים נוגעין זה בזה בתוך מעיו ולא חייסינן להכי נמי לא נחוש אפי' בחוץ להכי גזרו ודוקא בשני ביצים אבל בכביצה לא שהרי האוכל כביצה מתעכל בתוך מעיו ונשאר בין שיניו ולכשיהיה בבני מעיו יפחת הרבה מכביצה ואין אדם טועה שאפילו אוכל אוכלין טמאין בכביצה ושותה משקין דתרומה לא יאמר א"כ טהורין הן בכביצה אפי' בחוץ דהא בפיס לא היה כביצה שהרי נתעכל האוכל ולא היה כשיעור לטמא ודוקא באוכלין מצריך יותר מכשיעור משום דמתעכל אבל משקין פסלי גויה בכדי רביעית דאין דרך משקה להתעכל בתוך מעיו וא"ת היה להן להוסיף יותר מעט מ"מ כיון דנחית לשיעוריה העמיד אותה על שני ביצים שהוא שיעור ידוע וגזירה אחרת אותה של שבת שגזרו בכביצה אף על מגע ואותה של שחיטת חולין (דף לד.) דאמר עולא האוכל אוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרת תרומה נפסל גופו מלאכול בתרומה איני יודע לפרש אם היה מאותה גזירה דאשווה מ"מ למה גזרו אי משום טומאת חוץ הלא אפילו אם היה נוגע בשלישי שבתרומה לא היה נפסל שאין שלישי עושה רביעי בתרומה כדמוכח התם[כ] דתניא חולין שנעשו על טהרת הקדש הרי הוא כחולין רבי אלעזר ברבי צדוק אומר הרי הן כטומאה לטמא שנים ולפסול אחד א"כ אינו רביעי וא"ת מגזרה שניה ומשום משקין דאוכל אוכלין טמאין ושתה משקין דתרומה אם כן למה נפסל גופו יהי' טמא אפי' במגע וא"ת גזרה שלישית היא מ"מ הטעם לא נודע אלא א"כ נאמר דבו בגזרות וגזרו גזירה לגזרה ולפי פירוש הקונטרס שפירש בשחיטת חולין אינו מיושב יפה שמפרש האוכל אוכל לאשון זהו אפי פרס שהרי אנו אומרים מאי טעמא דילמא אכיל אוכלין טמאין ושתי משקין דתרומה והתם הוא דאיכא דאמר ידים תחלות נינהו גבי מכניס ידיו לבית המנוגע ומשני דלמ' ה"מ בדאורייתא אבל בטומאה דרבנן לא פי' דבטומאה דרבנן לא הי' אומר ר' עקיבא דשני עושה ג' בחולין. ואומר ה"ר אלחנן דהחיא דהכא לא

שלישי הבא מחמת שני וכו'. דשמעינן מיניה תרתי ש"מ אוכל הבא מחמת טבול יום דקבירא ליה כאבא שאול וש"מ שלישי הבא מחמת שני נהי דאמיתי בקדש לא אמר דנייתי מינה כדקעביד בטבול יום דהתם מעלה דרבנן היא ובקודש מקודש מיירי ורבי יוסי מדאורייתא קאמר אבל רביעי מיהא אייתי מינה:

וכ"ם כו' הא אייתינה. ר' יוסי מק"ו ממחוסר כיפורים דאיכא למיפרך נמי מה למחוסר כיפורים שכן אב הטומאה ולא פריך דלא משיב ליה ר' יוסי פירכא דהשתא דטבל לה אזלה לה ההיא טומאה: **כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים.** כל שהוא טהור מן התורה וחכמים הזקיקוהו לבא במים וליטהר כגון הבא לאשה ורוצו במים שאובין והאוכל חלי פרס אוכלין טמאין והידים שהעלריכום עגילה כולם בתורת שנים הטעינום: **מטמאין את הקדש.** להיות שלישי ויעשה רביעי ופוסלין את התרומה: **וחכמים אוסרין במעשר.** בחכילה אבל נגיעה שרי וחולין אף לאכול והכי אמר בחגיגה (דף יח:). והוא הדין נמי לדרבנן אין שני עושה שלישי בחולין והאי דלא משיב ליה לפי שלא נתפרשו שמותן ור"מ ומחלוקתו קאמר: **דאם איתא.** דשלישי בחולין מן התורה לייתיה רביעי בתרומה מק"ו מעבוד יום כדאייתי לשלישי לעיל משלישי בחולין: **וממישי בקדש.** מרביעי בתרומה מק"ו ממחוסר כיפורים כדאייתי לרביעי לעיל משלישי בתרומה: **האוכל אוכל ראשון.** חלי פרס מאוכל ראשון נעשה גופו ראשון לטומאה מדרבנן והאוכל אוכל שני נעשה גופו שני. ובשחיטת חולין מפרש טעמא שעושה את האוכל חמור כמאכל בהשוחטו (חולין ד' לד.): **רבי יהושע אומר האוכל אוכל ראשון או אוכל אוכל שני שני.** מאכל ראשון לא עביד ליה ראשון אלא שני שאין האוכל חמור כמאכל אבל מאכל שני עושה אותו שני. והתם מפרש טעמא מינו שהשני עושה שני על ידי משקין: **שלישי שני לקדש.** האוכל אוכל שלישי נעשה גופו שני לקדש שאם יגע בקדש יטמאנו לפסול עוד אחד. והתם מפרש טעמא. וכל הני טומאות מדרבנן הינהו: **בחולין שנעשו על טהרת תרומה.** בחיזו חולין אמרו שהאוכל שלישי שלהן נעשה שני לקדש בחולין שנעשו על טהרת תרומה שבעליסס כהן ורגיל בתרומה וקיבל עליו לאכול חולין שלו בטהרת תרומה כדי שיהא רגיל לתרומותיו בטהרה (ג) הזקוקה להן הילכך משכחת בהו שלישי דבחולין אחרים לא משכחת שלישי: ה"ג **על טהרת תרומה אין חולין גרידי לא.** ומאן דגרים על טהרת הקדש לא הכי מפרש לה על טהרת הקדש לא דהוו להו חולין גרידי שהמתפיס חולין לקדש בטלה דעתו ואין בדבריו כלום: **שלשתן שוין.** הגך דמפרש להו לראשון של חולין ולראשון של תרומה ולראשון של קודש: **מטמא שנים ופוסל אחד בקדש.** דהיינו רביעי: **מטמא אחד ופוסל אחד בתרומה.** דהוה ליה שלישי: **ופוסל אחד בחולין.** דהוה ליה שני. ותנא דפליג עליה סבר לראשון של חולין לא חזיל בקדש עד רביעי שאין קדש בא לידי רביעי אלא אם כן היה לראשון של קודש. ומיהו שמעינן מינה דאין שלישי בחולין: **ר"א אומר חלה ניטלת מן הטהורה על הטמאה.** ריש"א דמתני' במסכת חלה (פ"ב מ"ז) הכי שיעור חלה אחד מכ"ד טמאה עיסתה שוגגת או אנוסה אחד ממ"ד שלא יהא חוטא נשכר ר"א אומר חוטא עיסה דטמאה בזמיד אחד אחרת בטהרה ותטול מן הטהורה על הטמאה משום דמצוה לתרום מן המוקף כילד תעשה שיהא מן המוקף וטהורה נוטלת כדי חלת הטמאה מעיסה הטהורה עד שלא הורמה חלתה דטהורה תו לא מצי לאפרושי מן המוקף ומעיסה הטמאה לא הורמה חלתה דטהורה תו לא מצי לאפרושי מן הפטור על החיוב ולא חייל עליה תו שם חלה: **ונותנת פחות מכביצה באמצע כדי להרוס מן המוקף.** מוקף לשון מחובר ומקורב כמו אין מקיפין שתי חביות במסכת בילה (דף לב:). ומקרא נפקא לן והרמותם ממנו (ד) מן המוקף לו בספרי הילכך נריכה להקיף

שלישי הבא מחמת שני דשני גופיה אסור בחולין אינו דין שעושה רביעי בקודש וכי תימא משום דאיכא למיפרך מה לטבול יום שכן אב הטומאה הא אייתינה ממחוסר כיפורים ולא פרכיה אמר רב אסי אמר רב ואמרי לה אמר רבה בן איסי אמר רב ר"מ ור' יוסי ור' יהושע ור' אלעזר ור' אליעזר כולהו סבירא להו [א]דאין שני עושה שלישי בחולין ר"מ [ב]דתנן [ג]כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים מטמא את הקודש ופוסל את התרומה ומותר בחולין ובמעשר דברי ר"מ וחכמים [ד]אוסרין במעשר ר' יוסי הא דאמרן דאם איתיה לייתיה לרביעי בתרומה וחמישי בקודש רבי יהושע דתנן [ה]ר"א אומר האוכל אוכל ראשון ראשון שני שני שלישי שלישי רבי יהושע אומר [ו]האוכל אוכל ראשון ואוכל שני שני [ז]שלישי שני בקודש ואין שני בתרומה [ח]בחולין שנעשו על טהרת תרומה על טהרת התרומה אין על טהרת הקודש [ט]לא אלמא קסבר שני שני עושה שלישי בחולין ר"א [י] דתניא ר' אליעזר אומר שלשתן שוין הראשון שבקודש ושבחולין ושבתרומה מטמא שנים ופוסל אחד בקודש מטמא אחד ופוסל אחד בתרומה ופוסל אחד בחולין ר' אליעזר דתנן [יא]ר"א אומר חלה ניטלת מן הטהורה על הטמאה [יב]כיצד שתי עיסות אחת טהורה ואחת טמאה נוטל כדי חלה מעיסה שלא הורמה חלתה ונותן פחות מכביצה באמצע כדי ליטול מן המוקף

א) מגיגה יח: חולין לג: פרה פי"ח מ"ח. ב) טהרות פ"ב מ"ב שבת יד. חולין לג:, ג) חלה פ"ב מ"מ, ד) [במדבר יח], ה) [מגיגה דף כ. וחולין דף לה:].

הגהות הב"ח

(א) גמ' דתניא ר' אלעזר. נ"ב עיין פ"ב דטהרות משנה ז': (ב) רש"י ד"ה בחולין וכו' בטהרה (הזקוקה). מז"מ וכ"ב ס"א שהזקיקה:

מוסף רש"י

כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים. כל שהוא מן התורה טהור וסופרים גזרו עליו טומאה, כגון הידים והכלים שנטמאו במשקין והבא לאשה וריבוי במים שאובין וכל הטמורים ביציאות הבאת אצל שמונה עשר דבר, כולם טומאת שני לטומאה גזרו עליהם, ומטמא את הקודש עד שעושהו שלישי ומעמ הוא שעושה רביעי (חולין לג: ובערי"ח חגיגה יח:). ופוסל את התרומה. להיפסל היא עצמה, אבל אינה פוסלת אחר לעשות רביעי (חגיגה שם) דשלישי בתרומה פסול ולא עביד רביעי (חולין שם). האוכל אוכל ראשון ראשון. נעשה גופו ראשון להיות מגעו שני (שם) ומטמא את התרומה להיות שניה והיא תחזור ותפסול שלישי (שבת יד.). שני שני. והאוכל אוכל שני נעשה גופו שני להיות מגעו שלישי (חולין לג.) שני פוסל ואינו מטמא (שבת יד.). שלישי שלישי. אינו פוסל תרומה מגעו אבל הקדשים פוסל (שם) ולקמיה מפרש טעמא דר"א דמשוי אוכל כמאכל עצמו, ודוקא שאכל חלי פרס שהו שיעור אוכלין טמאין לפסול את הגויה, והן שתי ביצים כדאמר בערובין (פב:) אבל בנגיעה לא מטמא אוכל אדם, שאין אדם וכלים מטמאין אלא מאב הטומאה (חולין לג.). המשך בעמוד הבא.

תוספות שאנין

טמא לקדש לפסול עוד אחד: כך פוסל. ואין הנוגע בטבול יום פוסל הקדש אלא הוא עצמו פסול. ממאי דר' יוסי כרבנן סבירא ליה דתהרי תשובתו בצדו דילמא כאבא שאול סבירא ליה וה"ה דהוה מצי לרב פפא למימר [דילמא] כר' מאיר סבירא ליה ואין כאן עוד תשובה דהא עביד רביעי אלא רבותא נקט כלומר מאן לימ' לן דלא מחמיר כאבא שאול דילמא כותיה סבירא ליה דאוכל הבא מחמת טבול יום אם של קדש הוא מטמא אחד ופוסל אחד דההוא דנגע ביה הוה פסיל ליה דאורייתא ואפי' הוי קמא תרומה פסול לקדש מק"ו ממחוסר כפורים כדדריש ר' יוסי לעיל דריש ליה נמי הכא הכי ל"ה. אמר רב ר' מאיר ור' יוסי כו'. כל הטעון ביאת מים כו'. וחכמים אוסרים במעשר באכילה אבל בנגיעה שרי וחולין אף לאכילה והכי קאמר בחגיגה וה"ה דלרבנן והא דלא חשיב להו (לעיל) עם האחרים לפי שלא נתפרשו [שמותן] ור' מאיר ומחלוקתו קאמר ל"ה. ותימה דמשמע דרבנן דפליגי עליה דר' עקיבא דאמרי אין שני עושה ג' בחולין מיירי (אפי') [בטומאה] בדרבנן ור' עקיבא אמר למילתיה אפי' בדרבנן. וק' דאמרי' בפ' השוחט גבי השוחט חיה ועוף ולוקמ' כר' עקיבא דאמר ידים תחלות נינהו גבי מכניס ידיו לבית המנוגע ומשני דלמ' ה"מ בדאורייתא אבל בטומאה דרבנן לא פי' דבטומאה דרבנן לא הי' אומר ר' עקיבא דשני עושה ג' בחולין. ואומר ה"ר אלחנן דהחיא דהכא לא

יד א מיי' פי"ח מהל' מאכלות הטומאה הלכה ב:
טו ב מיי' שם (פט"ז הל' ב) ופ"ט הל' ו ופ"י הל' ב) וע"ש בכ"מ ופ"ח הל' ב ג ד:
טז ג מיי' פט"ז מהל' טומאת אוכלין הל' ח ופ"ג מהל' מע"ש הל' ח:
יז ד מיי' פ"ח מהל' שאר מאכלות הטומאות הלכה י:
יח ה ו ז מיי' שם פי"ח הלכה יב:
יט ח מיי' פ"ה מהל' כלים הל' יד ופ"ז שם הל' יב וע"ש בכ"מ טוש"ע י"ד סימן שכג:

תוס' שאנין (המשך)

תיקשי דאיכא למימר דהכא לא מיתי [אלא דאיכא] תנאין שסוברים דאין שני עושה ג' בחולין ובאין בזה להוציא מדר' עקיבא והא דמייתי הכא ר' מאיר איכא למימר דמייתי ראיה מדשקל ר' מאיר במלתיה ומותר בחולין ובמעשר א"כ קיל שני דאורייר' להתירו בחולין ובמעשר יש מי שאומר בשם רב האיי גאון ז"ל דכל היכא דאיכא פלוגי ופלוגי ופלוגי כולהו סבירא להו דאין הלכה כמותן תנאים דמולהו שיטה אחת אמור ורבנן דידהו פליגי עליהו. והשתא ק' מהכא דק"ל דאין שני עושה ג' בחולין וכן פוסק הר' אלחנן מירושלי' וגם לא אשכחן רבנן דפליגי על אלו תנאים דהא רבנן דר' מאיר מודי דאין ב' [עושה ג'] כשפ"ה וגם על ר' יהושע ליכא מאן דפליג עליה: ר' יהושע אומר האוכל אוכל ראשון ואוכל שני שני בפ' השוחט מפ' טעמא שני שני למה לפי שמצינו ששני עושה שני על ידי משקין וכל הנך טומאות דרבנן נינהו. ה"א על טהרת תרומה אבל חולין גרידי לא ומאן דגרי' על טהרת הקדש לא ה"פ על טהרת הקדש לא דהוה ליה חולין גרידי שהמתפיס חולין על טהרת הקדש בטלה דעתו אצל כל אדם ואין בדבריו כלום ל"ה. ר' אליעזר אומר ניטלת מן הטהורה על הטמאה פ"ה רישא דמתני' במס' חלה הכי איתא [שיעור] חלה אחד מכ"ד נטמאת עיסתה שוגגת או אנוסה אחד ממ"ח נטמאת במזיד אחד מכ"ד שלא יהא חוטא נשכר. ר' אליעזר אומר נטמאת מזידה תלוש אחרת בטהרה ותטול מן הטהורה על הטמאה וכיצד יעשה שיהא מן המוקף ובטהרה נוטלת כדי חלת הטמאה מעיסה הטהורה עד שלא הורמה חלתה דאי הורמה חלתה דטהורה הו לא מצי לאפרושי מן הפטור על החיוב דלא חייל עליה תו שם חלה: כדי לתרום מן המוקף. מקרא נפקא לן בספרי והרמותם ממנו מן המוקף לו הלכך שתקרא לה שם והכי מקיפה לה נותנת בעריבה לצד אחד ונותנת מן העיסה הטהורה פחות מכביצה בין הטמאה לטהורה והאמצעית נוגעת בשתיהן ומצדפתן וקורא שם על החלה ומסלקה עם קריאת שם ופחות מכביצה אינו מטמא אחרים אע"פ שהוא עצמו מקבל טומאה כדתניא בת"כ מכל האוכל מלמד שהוא מטמא בכל שהוא יכול יטמא אחרים בכל שהוא ת"ל אשר יאכל ודרשי' אוכל הנאכל בבת אחת ושיערו חכמים זהו כביצת תרנגולת. ומה שפ"ה קורא לה שם לחלה ומסלקה עם קריאת שם למה הוצרך לפר' כן נר' משום דקשי' ליה אפי' אין

מר

שני עושה ג' בחולין מ"מ כיון שקרא לה שם הויא לה העיסה תרומה ושני עושה ג' בתרומה לכך הוצרך לפ' שמסלק חתלה ועם הסלוק קורא לה שם. והק' הר' אלחנן והלא אין זה מוקף ובעי' מוקף ממש ויש רוצים לומר דקרינן כי האי גונא מוקף.